

Гервасьєва Т. М. Обласний проєкт вивчення і промоції читання: реалізація і перспективи / Т. М. Гервасьєва // Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції “Стан та перспективи розвитку культурологічної науки”: збірник тез доповідей. — Миколаїв: ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», 2020. — Ч. 1. — С. 23—25.

Протягом лютого-грудня 2019 року Миколаївська обласна бібліотека для юнацтва спільно з Миколаївською обласною організацією Національної спілки письменників України реалізувала обласний бібліотечно-освітній проєкт вивчення і промоції читання “Трикутник агентів змін: читацька компетенція бібліотекарів, вчителів, молоді”.

МОЛОДЬ, ВЧИТЕЛЬ, БІБЛІОТЕКАР. Чи є вони агентами змін в читанні? Чи мають вплив один на одного? Чи взаємодіють? Чи є у них спільні читацькі інтереси і вподобання? Саме це і мали на меті визначити організатори проєкту.

Реалізація проєкту відбулася в кілька етапів. На першому етапі — “Вивчення” — бібліотекою було організовано два обласних анкетування: “Читацький кошик агентів змін Нової української школи” для вчителів міста і області та “Що читає молодь”, серед опитаних — учні шкіл і професійно-технічних закладів освіти, студенти коледжів і вишів; взято участь в обласному рівні всеукраїнського опитування співробітників публічних бібліотек “Що прочитав бібліотекар?”, організованому Державною бібліотекою України для юнацтва. Загальна кількість респондентів, які взяли участь в трьох вище вказаних соціологічних дослідженнях — 564 особи.

Наступний етап обласного проєкту — “Промоція” — включав кілька напрямків:

- соціокультурний — виїзний молодіжний фестиваль “BookFest” в м. Нова Одеса; виїзні інформаційні сесії “Бібліотека для розвитку громади” у с. Мішково-Погорілове Вітовського району, у Нечаянській та Ольшанській ОТГ Миколаївського району; цикл літературно-просвітницьких воркшопів #YouthAndBooks для студентів-філологів МНУ ім. В. О. Сухомлинського, ЧНУ ім. П. Могилы, молодих бібліотекарів Миколаївської обласної бібліотечної асоціації, а також брейнстормінг “Література і контркультура” спільно з Миколаївським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти.

- Професійно-просвітницький — було реалізовано завдяки проведенню обласного професійного конкурсу серед працівників публічних бібліотек на кращу віртуальну книжкову виставку “Що читати: радить Влада і Громада”, участі в скайп-семінарі з КЗ “Публічна бібліотека Веселинівської селищної ради” Веселинівської ОТГ “Популяризація сучасної української книги засобами бібліотеки”, проведенню практикумів “Бібліотека — Новій українській школі” для вчителів міста і області.

- Медійно-ресурсний напрямок став ще однією промоційною складовою проєкту. Його результатом стало укладення методичних рекомендацій “Бібліотечні методи промоції читання”, створення більше двадцяти буктрейлерів та інших мультимедійних, інтерактивних сервісів на сайті бібліотеки, в соціальних мережах, ЗМІ.

Підсумки проєкту “Трикутник агентів змін: читацька компетенція бібліотекарів, вчителів, молоді” були підведені 18 грудня в обласній бібліотеці для юнацтва під час брейнстормінгу “Чи читають читачі, або Інвентаризація компетенцій бібліотекарів і вчителів”. Брейнстормінг став своєрідним майданчиком для обговорення актуальних питань читання молоді, промоції книги в колі зацікавлених — письменників, видавців, творчої молоді, бібліотекарів публічних, шкільних книгозбірень, а також бібліотек закладів професійно-технічної освіти.

Обмін думками стимулювала Н. В. Ткаченко, директор МОБЮ, яка окреслила коло питань для обговорення, серед яких: (не)читаюча сучасна молодь: true/false? агенти змін в читанні: хто вони? якими є читацькі інтереси і вподобання молоді, вчителів, бібліотекарів? промоція читання: професійні лайфхаки.

Присутні мали що сказати з цього приводу, тому обговорення було жвавим, продуктивним та не без дискусій. Неабиякий інтерес присутніх викликав аналіз результатів анкетування вчителів, молоді і бібліотекарів, який зробили фахівці науково-методичного відділу ОБЮ. Учасники брейнстормінгу обмірковували, чи впливають (і якщо так, то яким чином) ці суб’єкти дослідження один на одного, як взаємодіють при виборі книги тощо. Власними лайфхаками промоцій поділилися видавець Ірина Гудим, яка підкреслила нестачу якісної краєзнавчої літератури, створеної у “смартобгортці” цікавій сучасній молоді. Про важливість і необхідність розуміти молодь, говорити її мовою, бути з нею на одній хвилі говорили письменники, які пишуть для дітей і юнацтва, — Віра Марущак, голова МОО Національної спілки письменників України, Ольга Славна і очільник обласного товариства “Просвіта”, поет Олександр Мачула. Як популяризують книгу і читання розповіли: методист Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Миколаївській області Тамара Михайлюк, а також колеги-бібліотекарі Костянтин Картузов (директор Науково-педагогічної бібліотеки м. Миколаєва, голова правління МОБА), Тетяна Литвинова (Миколаївський професійний суднобудівний ліцей), Наталя Михайленко (Перша українська гімназія ім. Миколи Аркаса). Провідний бібліотекар Бібліотеки-філіалу для юнацтва, блогер Дар’я Яцкевич поділилася власним — оригінальним, новаторським, дієвим і результативним — досвідом популяризації читання серед молоді. Валентина Гавришко, студентка, поетеса, одна з організаторів літературно-музичного об’єднання “Молодість у віршах” розповіла про результати проведеного нею експрес-опитування серед друзів та знайомих, яке “пролило світло” на їхні читацькі смаки та формати, цікаві сучасній молоді.

Підкреслимо, що подібні дискусії і обговорення є важливими для подальших реальних кроків: переформатування бібліотечних і шкільних підходів до промоції читання, створення спільних літературних проєктів і цікавих подій. Зазначимо, що вивчення і обговорення читацьких компетенцій бібліотекарів, вчителів, молоді й сучасного літературного процесу в цілому було не лише активним, а й результативним.

Прикладом такого результату є цьогорічний літературний проєкт — обласна мобільна виставка-інсталяція “Шокова терапія поезії Дмитра Кременя”, організована

Миколаївською ОБЮ задля вшанування пам'яті і промоції творчості видатного художника слова. Даний проєкт став складовою масштабного обласного проєкту “Шануймо Поета: Дмитро Кремень у пам'яті миколаївців”, ініційованого управлінням культури, національностей та релігій Миколаївської облдержадміністрації.

Організатори розробили порядок проведення виставки, запропонували ідею візуального оформлення, описали ілюстративний матеріал. Бібліотеки мали оформити заявку на участь, обрати термін проведення експозиції згідно з графіком, підібрати відповідну літературу та елементи інсталяції (предмети, аксесуари, ілюстративний матеріал, інформаційні роздруківки тощо), відтак презентувати виставку з обов'язковою екскурсією для різних категорій читачів.

Після двотижневого експонування бібліотека-учасниця передає естафету наступній книгозбірні, а сама тим часом готує інформацію та надсилає фотозвіт до обласної бібліотеки для юнацтва. Наприкінці року буде проведене відкрите інтернет-голосування на краще оформлення виставки-інсталяції та укладено рейтинг бібліотек-учасниць.

Проєкт стартував 27 лютого 2020 року презентацією в обласній бібліотеці для юнацтва, на якій були присутні письменники, музиканти, освітяни, учнівська та студентська молодь. Протягом двох наступних тижнів виставку-інсталяцію в ОБЮ відвідали учні двох шкіл, студенти коледжу культури і мистецтв, політехнічного і будівельного. Молодь ознайомилась з біографічними, літературними, історичними, фотозонами виставки, а також взяла участь в експрес-вікторині “Біографічними стежками великого поета”.

Карантинні обмеження, пов'язані з поширенням коронавірусу, внесли корективи в порядок проведення виставки. Одразу після відновлення роботи бібліотек в офлайн-режимі вона почала мандрувати публічними бібліотеками Миколаївщини. Наразі у виставці-інсталяції вже взяли участь 19 бібліотек області.

23 вересня відбувся інтернет-міст “Шлях по зорях поета Закарпаття і Миколаївщини” за участі Миколаївської ОБЮ, Публічної бібліотеки Казанківської селищної ради і Закарпатської обласної бібліотеки для дітей та юнацтва. В Миколаєві до заходу приєдналися письменники, журналісти, освітяни, студенти-філологи. Учасники онлайн-заходу ділились цікавими фактами, щирими розповідями і споминами про Дмитра Дмитровича Кременя, поета Закарпаття і Миколаївщини.

Мобільна виставка-інсталяція ще подорожує бібліотеками Миколаївщини. Попереду — укладання рейтингу і підведення підсумків, а в майбутньому — цікаві плани та нові літературні проєкти.

Гервасьєва Т. М., провідний бібліотекар відділу автоматизації бібліотечних процесів Миколаївської обласної бібліотеки для юнацтва, м. Миколаїв